

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 13878

Tarih : 16-09-2025

33945

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Ülkemizde iş cinayetlerinin niceliği ve sürekliliği, bu olguların yalnızca bireysel hatalar ya da anlık ihmallerle açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin saha raporlarına göre 2025 yılının Ağustos ayında en az 192 işçi; yılın ilk sekiz ayında ise en az 1.359 işçi iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. Bu veriler, iş sağlığı ve güvenliği sorunlarının yapısal ve sistematik bir karaktere sahip olduğunu göstermektedir.

Ulusal düzeyde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu işverenlerin yükümlülüklerini, işçilerin haklarını ve sosyal güvenlik mekanizmalarını düzenlemektedir. Buna karşın sahadaki uygulamalar, denetim kapasitesinin yetersizliği, yaptırımların caydırıcı olmaması ve kayıt dışı istihdamın yüksekliği nedeniyle mevzuatla uyumlu bir güvenlik rejiminin tesis edilemediğini göstermektedir.

Türkiye, ayrıca Uluslararası Çalışma Örgütü'nün İş Teftişi Sözleşmesi (No. 81), İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesi (No. 155) ve İş Sağlığı ve Güvenliği için Tanıtıcı Çerçeve Sözleşmesi'nden (No. 187) doğan yükümlülükleri yerine getirmekle mükelleftir. Bu yükümlülükler; iş teftişinin yeterli personel ve kaynakla yürütülmesini, işçilerin sağlık ve güvenlik hakkının korunmasını ve iş cinayetlerinin önlenmesi için sürekli politika iyileştirmelerinin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

İş cinayetlerinin başlıca nedenleri arasında taşeronlaşma, güvencesiz ve kısa süreli sözleşmeler, kayıt dışı çalıştırılma, iş güvenliği için gerekli yatırımlardan kaçınma ve işçi örgütlenmesinin zayıflatılması yer almaktadır. Sendikal hakların fiilen güvence altında olmaması, işyerlerinde şikâyet ve hak arama mekanizmalarının etkili işletilmesini engellemekte; bu da iş cinayetlerinin önlenmesinde önemli bir bariyer oluşturmaktadır.

Denetim kapasitesi, iş sağlığı ve güvenliği rejiminin en kritik unsurudur. Müfettiş sayısının yetersizliği, denetimlerin düzensizliği ve çoğu zaman şikâyet esaslı yapılması, işverenlerin davranışlarını değiştirecek caydırıcı bir etki yaratmamaktadır. Denetim sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılmaması ve şeffaflık eksikliği, iş cinayetlerinin görünmezleşmesine yol açmaktadır.

Somut bir örnek olarak 13 Eylül 2025'te Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde meydana gelen olayda, 21 yaşındaki iş makinesi operatörü Servet Arslan, aracının bakımını yaptığı sırada geri manevra yapan bir kamyonun çarpması sonucu yaşamını yitirmiştir. Olayın ardından işyerinde ikaz ve koordinasyon mekanizmalarının işletilmediği, operatör eğitim ve sertifika kayıtlarının belirsiz olduğu, ayrıca iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi denetimlerinin yeterince yapılmadığına dair bulgular ortaya çıkmıştır. Bu örnek, ulusal verilerle birlikte değerlendirildiğinde iş cinayetlerinin bireysel vakalardan çok daha öte, sistematik bir soruna işaret ettiğini teyit etmektedir.

Dolayısıyla, iş cinayetlerinin önlenmesi için Bakanlığın bütüncül ve yapısal bir politika geliştirmesi zorunludur. Bu politikanın; işveren sorumluluğunu netleştiren yasal düzenlemeleri, taşeron zincirlerinde şeffaflığı, denetim kapasitesinin niceliksel ve niteliksel olarak artırılmasını, sendikal hakların fiilen güvenceye alınmasını, kayıt dışı istihdamla etkin mücadeleyi ve veri üretiminin şeffaflaştırılmasını içermesi gerekmektedir. Bakanlığın temel sorumluluğu, işçilerin yaşam hakkını önceleyen, hesap verilebilir ve ulusal ile uluslararası yükümlülüklerle uyumlu politikaların hayata geçirilmesi doğrultusunda gerekli kurumsal ve idari girişimlerde bulunması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. 2025 yılının Ağustos ayında en az 192, Ocak–Ağustos döneminde ise en az 1.359 işçinin iş cinayetlerinde yaşamını yitirdiği sivil toplum raporlarıyla ortaya konmuştur. Bakanlığın resmi kayıtlarında aynı dönemde iş cinayeti olarak tanımlanan ölüm sayısı nedir?
2. Bu veriler sektörlere (inşaat, maden, tarım, sanayi vb.), illere, yaş gruplarına, cinsiyete ve göçmen/yerli ayrımına göre nasıl dağılmaktadır?
3. Hakkâri/Yüksekova'da 13 Eylül 2025 tarihinde Servet Arslan'ın yaşamını yitirdiği iş cinayeti ile ilgili olarak Bakanlık tarafından hangi idari inceleme, denetim ve soruşturma süreçleri başlatılmıştır? Söz konusu işyerinde bu olaydan önce ve sonra yapılan denetimlerin tarihleri, raporlarının içeriği ve tespit edilen eksiklikler nelerdir? Olayın ardından işveren, taşeron veya ilgili diğer sorumlular hakkında hangi idari ve adli işlemler yapılmıştır? Kaçan kamyon sürücüsüne yönelik gözaltı, soruşturma ve yargı süreci nasıl ilerlemektedir? Servet Arslan'ın yakınlarına yönelik tazminat, sosyal güvenlik ve destek mekanizmaları işletilmiş midir? Bu olayın nedenlerine ilişkin olarak işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatına aykırılıklar nasıl tespit edilmiştir ve bu tespitler ülke genelindeki benzer iş cinayetleriyle kıyaslandığında hangi ortak yapısal sorunlara işaret etmektedir?
4. 2003–2025 yılları arasında Bakanlığın yürüttüğü iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinin yıllık sayısı kaçtır? Bu denetimlerin kaçını önleyici, kaçını şikâyet üzerine yapılmıştır?
5. Aynı dönemde uygulanan idari yaptırımların (para cezası, faaliyet durdurma, lisans iptali vb.) sayısı ve toplam tutarı nedir?
6. İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapan müfettiş sayısı 2025 yılı itibarıyla kaçtır? Müfettiş başına düşen işçi sayısı nedir?

7. Bu oranın Uluslararası Çalışma Örgütü'nün önerdiği standartlarla karşılaştırması nedir? Müfettiş sayısını artırmaya yönelik somut planlarınız nelerdir?
8. 2003-2025 döneminde hangi sektörlerde iş cinayetleri en yoğun yaşanmıştır? Bu sektörlerde 100.000 çalışana düşen ölüm oranı nedir ve AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında nasıl bir tablo ortaya çıkmaktadır?
9. Kayıt dışı çalışan işçilerin iş cinayetleri içindeki oranı nedir? Bu oran sektörlerle göre nasıl dağılmaktadır?
10. Göçmen işçilerin iş cinayetlerindeki payı nedir? Bu gruba yönelik özel bir denetim programı mevcut mudur?
11. Sendikali işyerleri ile sendikasız işyerlerinde meydana gelen iş cinayetlerinin karşılaştırmalı verisi var mıdır? Varsa paylaşır mısınız?
12. Sendikal örgütlenme girişimlerine karşı işverenlerce yapılan engelleme veya işten çıkarma vakalarının sayısı nedir? Bu işverenlere karşı hangi idari yaptırımlar uygulanmıştır?
13. Taşeron zincirlerinde meydana gelen iş cinayetlerine ilişkin resmi veriler tutulmakta mıdır? Bu zincirlerde asıl işveren sorumluluğunun yerine getirilmesini sağlamak amacıyla yürütülen denetimlerin sayısı ve kapsamı nedir?
14. Türkiye'nin taraf olduğu ILO sözleşmeleri çerçevesinde iş sağlığı ve iş güvenliği alanında son beş yılda hazırlanan eylem planları, raporlar veya değerlendirmeler var mıdır? Varsa kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
15. Önümüzdeki iki yıl için iş sağlığı ve iş güvenliği alanında planlanan bütçe artışı, müfettiş alımları, denetim programları ve politika hedefleri nelerdir? Bu hedefler hangi takvimle uygulanacaktır?
16. İş cinayetlerinin önlenememesinin temel nedenleri nelerdir? Mevcut mevzuat, denetim mekanizmaları, işveren sorumlulukları, taşeron zincirleri, kayıt dışı istihdam ve sendikal hakların uygulanabilirliği açısından hangi yapısal ve idari eksiklikler bu ölümlerin devam etmesine yol açmaktadır? Bu eksikliklerin giderilmesi için Bakanlığın somut ve uygulamaya dönük planları nelerdir?